

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-490-0-14>

USING THE METHOD OF BUSINESS GAMES IN THE STUDY OF SOCIOLOGY AND POLITICAL SCIENCE

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ДІЛОВИХ ІГОР ПРИ ВИВЧЕННІ СОЦІОЛОГІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

Chernyak D. S.

*Candidate of Sociological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Philosophy and Cultural Studies
Kyiv National University of Technology
and Design*

Черняк Д. С.

*кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри філософії та
культурології
Київський національний університет
технології та дизайну*

Kadlubovych T. I.

*Candidate of Political Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of International Relations and Political
Consulting
Open International University of Human
Development "Ukraine"
Kyiv, Ukraine*

Кадлубович Т. І.

*кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних
відносин та політичного консалтингу
Відкритий міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
м. Київ, Україна*

Сучасний стан України на міжнародній арені, виклики, пов'язані з російською агресією вимагають від української освіти прискіпливої уваги до формування у здобувачів освіти якісного знання про суспільство, політику, солідарність та демократичні принципи. Нагальним завданням сучасної освіти є формування та підвищення рівня політичної культури окремого громадянина та суспільства в цілому. Ці обставини зумовили актуальність обраної теми, оскільки виконання поставленого завдання вимагає залучення та використання нестандартних методів та методик на заняттях з соціології та політології.

Сучасна молодь має низку особливостей, які впливають на споживання, обробку та засвоєння інформації. Ці особливості, зумовлені процесами цифровізації, глобалізації, збільшенням кількості інформації, яка надходить, роблять представників нових поколінь «цифровим» поколінням. Такими особливостями є прагнення «сховатися» від реального світу у «віртуальній реальності», орієнтація на споживання, зосередженість на короткотривалих цілях [4]. Водночас, представники «цифрового» покоління здатні вирішувати декілька завдань одночасно, вміють оперативно знаходити потрібну інформацію, мають швидко

реакцію [3]. Вони не сприймають «цензуру», полюбляють «приколи», прагнуть до інновацій та складають власну думку про світ та події в ньому [2, с. 58]. Здобувачі освіти нового покоління прагнуть бути в центрі уваги, нетерплячі та гіперактивні. Найважливішими цінностями для них є самостійність та незалежність, гарна освіта, свобода слова, активна громадянська позиція.

Всі ці особливості накладають відбиток на вибір методів викладання, а проведення практичних та семінарських занять вимагає від викладача креативного мислення, залучення нестандартних методів навчання.

Одним з таких методів є метод ділової гри. Звичайно, цей метод не новий, але використання на практиці показує його ефективність, оскільки викликає живий інтерес здобувачів освіти до самого процесу пізнання, розкриває їх творчі здібності, демонструє їх вміння критично мислити, оцінювати ситуацію, приймати рішення.

В електронній версії «Великої української енциклопедії» зазначено, що ділова гра є методом «навчання вибору послідовних, оптимальних рішень в умовах, що імітують реальну практику» [1]. Ділова гра дозволяє змоделувати конкретну ситуацію, «приміряти» на себе певну соціальну роль, відчуті «переваги» та «недоліки» певного соціального статусу тощо.

Практичні заняття з курсів «Соціологія» та «Політологія», метою яких є формування уявлення про суспільство, його структуру, особливості функціонування та процеси, що в ньому відбуваються, допомагають здобувачам освіти осмислювати власний життєвий досвід та масштаб своєї долі в межах соціального часу та простору, сприяють формуванню громадянської позиції та підвищенню рівня загальної та політико-правової культури. Саме на таких заняттях використання ділової гри стає провідним інструментом підвищення інтересу до навчальних предметів та до тих проблем (політичних, соціальних), які розглядаються в ході їх вивчення.

Досвід роботи дозволяє стверджувати, що на практичних заняттях з курсів «Політологія» та «Соціологія» можна (і потрібно!) використовувати ділові ігри різного «жанрового» характеру. Так, найчастіше використовуються ігри-змагання, під час яких відбувається засвоєння та актуалізація знань з певної теми. Вони можуть бути індивідуальними або командними. Такі ігри не вимагають попередньої підготовки, оскільки їх правила прості: потрібно назвати якомога більше категорій та понять, які стосуються теми практичного заняття. Як правило, поняття та категорії називаються учасниками по чергову. Виграє той, хто назвав поняття останнім. Це варіант фронтального опитування. Проводиться така гра протягом 10–15 хвилин і дозволяє оцінити рівень

підготовленості групи до заняття. Ефективніше таку гру проводити у групах з великою кількістю здобувачів освіти.

Більш ретельної підготовки потребують ділові ігри, які мають на меті імітувати певну політичну ситуацію. Це може бути, наприклад, імітація виборчого процесу. В такому разі група ділиться на підгрупи. Кожна з підгруп пише «програму партії», висуває власного кандидата, проводить рекламну кампанію. В процесі підготовки до ділової гри здобувачі освіти вивчають нормативні документи, методикку створення програми партії, порядок висування кандидатів, особливості політичної реклами. Додатковими ролями можуть бути члени виборчої комісії, PR-менеджери, спічрайтери тощо. Таку гру можна проводити в декілька етапів, які включають дебати кандидатів, виступи перед виборцями тощо. Досвід показує, що під час «виступу перед виборцями» здобувачі освіти здатні акцентувати увагу на нагальних питаннях, які хвилюють суспільство в цілому, зокрема: питання освіти, медицини, екології, культури.

Доречною буде ділова гра при вивченні теми історії розвитку суспільно-політичної думки. Студентська група ділиться на дві команди, одна виступає за ідеї автора, інша їх критикує, обґрунтовуючи свою точку зору, спираючись на знання творів автора. Ділова гра такого «жанру» стимулює здобувачів освіти до знайомства з першоджерелами, оскільки основою гри є знання та аналіз робіт автора.

Ділова гра-аукціон може бути використана при знайомстві здобувачів освіти з ідеологіями. Підгрупи будуть «агітувати» за ту або іншу ідеологію, вказуючи її переваги та недоліки, презентуючи її «здобутки» тощо.

Ділові ігри дозволяють здобувачам освіти проявляти лідерські якості, формують ораторські здібності та комунікативні навички, вчать працювати в команді, толерантності по відношенню до поглядів інших учасників гри, не залишають байдужими.

Кожний різновид ділової гри має власну навчальну, дидактичну та виховну мету. Але загальною метою будь-якої ділової гри під час вивчення курсів «Соціологія» та «Політологія» є зацікавлення здобувачів освіти, поглиблення знання про те або інше явище соціального життя.

Література:

1. Ділова гра. Електронна версія «Великої української енциклопедії». URL: <https://vue.gov.ua> (дата звернення 27.09.24).
2. Кадлубович Т. І., Черняк Д. С. Креативні підходи до викладання соціогуманітарних дисциплін при навчанні представників

покоління “Z”. Освітній дискурс : збірник наукових праць. 2020. № 20(2). С. 55–67.

3. Chan Kai Tai. Emergence of the ‘Digitalized Self’ in the Age of Digitalization. Computers in Human Behavior Reports, 2022

4. Tapscott D. ‘Growing Up Digital: The Rise of the Net Generation’. McGraw-Hill Companies, 1999.336 p.